הגהות הגר"א

רש"י ד"ה נכואה כו'

אברהם כו׳. נ״ב אבל בסדר

עולם לא חשיב אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן עלי שלמה נריה מחסיה

חשיב במקומס ג' בני קרח

אסף והימן ואימן וידומן חכריהו הכהן ודניאל כי לא חשיב במ״ח נביאים רק אחר מות משה אחר

שבנביאות חשיב כי לא היו

קבנביחות משיב פי נח האי רק ז' וכן נריה ומחסיה לא נכחבו נבואחן ולא נקראו נביאים וכן עלי ושלמה וע"ל ט"ו ברוך בן נריה וע"ל ט"ו ברוך בן נריה

כו": [ב] שם בסה"ד שנים לא ידעתי. נ"ב והם חנני

רבינו חננאל

ת"ר מ"ח נביאים ושבע נביאות לא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה אפי׳ אות אחת חוץ

ואסיר ואלקנה ואביאסף

. בני קרח נתנבאו במדבר

הושע, פנחס, אלקנה, גד

החוזה, נתן הנביא, אסף, הימן, ידותון, שמואל, דוד, ל) אחיה, שמעיה,

עדוא, עזריה[ו] בן עודד, חנני הרואה, יהוא בן חנני, אליהו, מכיהו, עובדיהו,

יודוהו, יונה בן [אמיתי],

וכריה בן יהוידע, אמוץ, חבקוק, צפניה(ו) בן כושי,

רמיה, ישעיה, יחזקאל,

דניאל, ברוך בן נריה, שריה בן מחסיה, מרדכי

שריה בן מחסיה, מרדכי בלשן, הושע בן בארי, עמוס, מיכה המורשתי,

יואל בז פתואל. נחום.

, חגי. זכריה. ומלאכי. שבע

א) אולי נ״ל כאן שלמה.

תורה אור השלם

להמן בן המדתא האגגי

.2. הַלְלוּ יָה הַלְלוּ עַבְּדִי יִי הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ:

ווואים קיל א הָרְמָתִים צוֹפִים מַהַּר אָפְרִים וּשְׁמוֹ אָלְקְנָה בָּן יִרֹּחָם בָּן אֱלִיהוּא בָּן מֹחוּ

בָן צוּף אֶפְּרָתִי:

4. וּבְנֵי קֹרֵח לֹא מֵר

אסתר גי

תהלים קיג א

מומראל א א א

צרר היהודים:

ואביגיל, ואסתר.

אלישע, אלישע, (יזווק [יחזיאל], אליעזר

(יחזקאל)

 ל) ע" ר"ף ורל"ם,
נ) ערכין י. ע"ש, ג) שם,
ד) גרי ר"ף, ורל"ש ד'
ורנילוס מתפוקף לה רבל מי דמי בשלמה. ב) ומרכיו יי י"ם היטבן, ו) סנהדרין קי. ע"ש היטפן, ו) סנהדרין קי., ז) סנהדרין סט:, ח) [סוטה יב: ע"ש], ט) [ל"ל וגו' אחות אהרן ולא וכו'], י) [ל"ל משכן וכן אימא בילקוט], כי [ל"ל אבי שלום בילקוט], כי [ל"ל אבי שלום וע" מוס' יומא לח: ד"ה דלא ותוס' כתובות קד: ד"ה שניו. ל) וסוכה מה:ז. מ) ברימות ו הוביות יד מ) כרימום ו. הוריום יב., נ) ברכות י., ס) ברכות י. ע"ש, ע) [ל"ל החזירתן], פ) ואסתר ידו, ל) אל המובח יעדי החחה בד"ה ב ט ולפשר עידו החחה המכר בד"ה ב יב היינו יעדי, ק) [מ"ל יג], ל) [ד"ה ב כה], ש) [ד"ה ב יא], ב) ושנים לא ידעתי א' עודד הנביח דייה כ טייו נפי פיי רד״ק ואחד חנני הרואה ד״ה ב טי׳ו שהתגבא על אסא ולפי פשוטו כשמזכיר הנביא בשמו ושם חביו בנבוחה בידוע שהוא נביא בן נביא וא"כ עזריה בן עודד ויהוא בו חנני נחשבים לנביחים במה ואביהם גם יש לחשוב שהתנבא בימי פקח בן רמליהו ד"ה ב כח. א) וש"א טו מ״א א], ב) [ש״א י מב ט], ג) נגד השמש ודוד אמר אם אשאיר לנבל מכל אשר לו

הנהות הב"ח (מ) גמ' אמר ר' יהושע בו קרחה קל וחומר ומה מעבדות לחירות: (3) שם הלל נמי נימא אמר ר׳ יצחק לפי שאין וכו׳ שבחולה לארץ והרי יציאת מלרים דגם שבחולה לחרן ואמרי׳ הלילא התם כדתנית עד כל"ל: (ג) שם קרייתה זו הלילה מתקיף לה רבה מי דמי בשלמה ר"ה נכוחה וכו׳ ובהלכות גדולות הן מנויין ורובן יש ללמוד מסדר עולם וכו' קרא על המזבח יאשיה לפניה וכו' בימי וירמיה ואוריה מהרית יערים ליהויקים גגולה יחזקאל דניאל: (ו) ד"ה פתילות למקדש. למשכן שילה בשעה שבני אדם ואין לו צל ואין אדם יכול יחד שם עמה כמו נהתייחד שם עתה כתו נכית ותחת שאר אילנות יש צל שיש סמוך ענפים להם :לעיקרן הס"ד

עד אור הבקר,

היה להשמידן: ש להחזירן למועב. שגזרו עליהן תעניות לתשובה אדוסיף ואליהו ואלישע ויונה בן אמיתי ישעיה בימי מנשה יואל כדכתיבם לום ובכי ומספד שק ואפר יולע לרבים: חוץ ממקרא מגילה.

> זכריה ומלאכי: מעבדות לחירות. שחר חרצות לומר שירה. על נס (שמואל א ב) זה אלקנה עלי שמואל גד נתן דוד שלמה עידו קרא 6 אל ויהוא בן חנני בימי אסא עזריה בן אליעזר בן דודו ממורישה כולן יהושפט בדברי הימים (ב כ) ובימי ירבעם בן יואש

ביליאת מלרים אמרו שירה על הים: הלל נמי נימא. שהוא שירה: הכי גרסי׳ אמר רבא בשלמא התם כו׳ ולא עבדי פרעה. שהרי לחירות ילאו: אכתי עבדי אחשורוש אנן. דלא נגאלו אלא מן המיתה: בין לרבא. דאמר להכי לא אמרי הלל דאכתי עבדי אחשורוש הוו הא לאו הכי אמרינן: בין לרב נחמן. דאמר קריאת מגילה במקום הלל: (ד) הוכשרו המאורע להם: וחו ליכא. נביאים: נבואה שהולרכה לדורות. ללמוד תשובה או הוראה וכל הנך מ״ח הולרכו. ובהלכות גדולות (ה) מנויין מסדר עולם [א] אברהם ילחק יעקב משה ואהרן יהושע פנחס ויעל מלאך ה׳ מן הגלגל אל הבוכים (שופטים ב) זה פנחס ויבא איש האלהים אל עלי המזבח בבית אלקי מיכיהו בן ימלה בימי אחאב עובדיה אחיה השילוני עודד חזיאל [הלוי] מבני מתניה בימי

הושע עמוס ובימי יותם מיכה

מוסף רש"י

קרייתא. קריאת המגילה בצורה, התקין להון הקב"ה כל כך בגיהנס ולא מח

משל האחשורוש והמן כו'. כלומר יש ללמוד מאחשורוש שאף בדעמו המורשמי ובימי אמציה אמוך אמוך אמר לאמציה מדוע דרשם אלהי ואם תאמר נר חנוכה כבר פסקו הנביאים אבל בימי מרדכי היו חגי

> משל דאחשורוש והמן למה הדבר דומה לשני בני אדם לאחד היה לו תל בתוך שדהו ישני בני אום כאחו הייז לדוגי בחון שרחי ולאחד היה לו חריץ בתוך שדהו בעל חריץ אמר מי יתן לי תל זה בדמים בעל התל

> אמר מי יתן לי חריץ זה בדמים לימים גזדווגו זה אצל זה אמר לן בעל חריץ לבעל התל מכור לי תילך אמר לו מול אותה בחנם והלואי יויסר המלך את מבעתו אמר רבי אבא בר כהנא גדולה הסרת מבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב ת"ר ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה מאי דרוש אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה (6) ומה מעבדות לחירות אמרי' שירה ממיתה לחיים לא כל שכז אי הכי הלל נמי נימא (0 6לפי שאין אומרים הלל על נם שבחוצה לארץ יציאת מצרים דנם שבחוצה לארץ היכי אמרינן שירה כדתניא עד שלא נכנסו ישראל לארץ הוכשרו כל ארצות לומר שירה משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה רב נחמן אמר אייקרייתא זו הלילאיי (י רבא אמר בשלמא התם בהללו עבדי ה' ולא עבדי

רליחני פרעה אלא הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן ∘בין לרבא בין לר"נ קשיא והא תניא משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להכשירן הראשון ותו ליכא והכתיב נוהי איש אחד מן הרמתים צופים אחד ממאתים צופים שנתנבאו להם לישראל מיהוה מובא הוו כדתניא הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפלים כיוצאי מצרים אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא הוצרכה לא נכתבה רבי שמואל בר נחמני אמר אדם הבא משתי רמות שצופות זו את זו קבי חנין אמר אדם הבא מבני אדם שעומדין ברומו של עולם ומאן נינהו בני קרח דכתיב יובני קרח לא מתוֹ יחנא משום רבינו מקום נתבצר להם בגיהנם ועמדו עליו שבע נביאות מאן נינהו שרה מרים דבורה חנה אביגיל חולדה ואסתר שרה דכתיב יאבי מלכה ואבי יסכה "ואמר ר' יצחק יסכה זו שרה ולמה נקרא שמה יסכה שמכתה ברוח הקדש שנאמר יכל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה ד"א יםכה שהכל סוכין ביופיה מרים דכתיב יותקח מרים הנביאה אחות יאהרן יולא אחות משה אמר ר"נ אמר רב שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן ואומרת עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל ובשעה שנולד נתמלא כל הבית כולו אורה עמד אביה ונשקה על ראשה אמר לה בתי נתקיימה נבואתיך וכיון שהשליכוהו ליאור עמד אביה ומפחה על ראשה ואמר לה בתי היכן נבואתיך היינו דכתיב יותתצב אחותו מרחוק לדעה לדעת מה יהא בסוף נבואתה דבורה דכתיב יודבורה אשה נביאה אשת לפידות מאי אשת לפידות שהיתה עושה פתילות ילמקדש ייוהיא יושבת תחת תומר, מאי שנא תחת תומר אמר ר' שמעון

בן °אבשלום משום יחוד דבר אחר מה תמר זה אין לו אלא לב אחד בושום יחוד. כשנאין אניה אף ישראל שבאותו הדור לא היה להם אלא לב אחד לאביהן שבשמים בני ישראל למשפט: חנה דכתיב ייותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני בה' יירמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן ייאין קדוש כה' כי אין בלתך יאמר רב יהודה בר מנשיא אל תקרי בלתך אלא לבלותך שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם מעשה ידיו מבלין אותו אבל הקדוש ברוך הוא מבלה מעשה ידיו ואין צור כאלהינו ®אין צייר כאלהינו אדם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להמיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים אבל הקב"ה צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים אביגיל דכתיב יוהיה היא רוכבת

נחום חבקוק בימי יאשיה לפניה אוריה מקרית יערים ירמיה בגולה

יחזקאל דניאל בשנת ב' לדריוש ברוך נריה שריה מחסיה חגי זכריה

מלאכי ומרדכי בלשן בסדר עולם

ועל דניאל אמרינן לעיל (דף ג.) אינהו

נביאי ואיהו לאו נביא אלא אפיק

דניאל ועייל שמעיה שאמר לרחבעםש

אל תעלו ואל תלחמו עם אחיכם בני

ישראל. ס שנים לא ידעתי[ב]: נמבלר

להם. לשון גבוה כמו ובלורות

בשמים (דברים ט): כשהיה חחות

אהרן. ועדיין לא כולד משה: פתילות

למקדש. (ו) משכן שילה: משום יחוד.

שהוא גבוה ואין לו כל ואין אדם יכול

להתייחד שם עמה כמו בבית: לב

אחד. שרף יש לו כמו אילן אבל אין

לו בענפיו אלא בגזעו על פני כל

גובהו: רמה קרני ולא רמה פכי.

זו היא נבואתה שנתנבאית על

שאול ויהוא שלא תימשך מלכותן.

במשיחת דוד ושלמה כתיבה) קרן

השמן ובמשיחת שאול ויהוא כתיבט

פך: וכי רוחין דם בלילה. שנחמר

(שמואל א כה) אם אשאיר לנבל עד

אור הבקר משתין בקיר שמע מינה

דהוה בלילה. וכי מראין דם בלילה

אם טמא או טהור הלא לריך להבחין

מראיתו אם מה' דמים הטמאים

בחשה הוח: וכי דנין דיני נפשות

בלילה. והא כתיב (ירמיה כא) דינו

לבוקר משפט וכתיב והוקע אותם

גל השמש (במדבר כה):

:דריש פרשתא נקט

מורד

בני ישראל למשפט: דבתיב ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה'. וה"נ הוה מצי לאתויי כל הפרשה שכל הנבואה על סנחריב נבוכדנלר והמן כמו שתרגם יונתן אלא קרא

5. וַיָּקַח אַבְרָם וְנָחוֹר לָהֶם נְשִׁים שָׁם אַשֶּׁת אָבְרָם שָּׁרִי וְשַׁם אַשֶּׁת נְחוֹר מִלְּכָּה בַּת הָרָן אֲבִי מִלְכָּה וַאֲבִי יִסְכָּה:

בראשית יא כט 6. וַיּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם אַל יֵרע בְּעֵינֶיךְ על הַנַּעַר וְעַל אֲמְתֶךְּ בֹּל

אַשָּר תֹאמֵר אַלִּיךּ שַׂרָה שַׁמַע בָּלְלָה כִּי בִיצְחַק יִקָּרָא לֹךְ זְרַע: בראשית כא יב - 7. וַתְּקָּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אָהַרֹן אלא לב אחד. כעין מוח יש נו כגון בעך האמו והגפן, ואין לו אלא בען האמצעי האוף היו הוגעה היי את התרף בְּיְרָה הְשְׁבְּאָרְ בְּאָרְ בְּאָרִי בְּיִבְּשִׁים בְּבָּאָרְתְאָ בְּעָרְ בְּבָּשִׁים בְּבָאָרְתֹא מוֹ מוֹ כּעָן בּאָרְ בְּאָרִי בְּעָאָרְ בְּעָבְּעָרְ בְּיִבְּעָהְ בְּבָּאָרְ בְּאָרְ בְּאָרְ בְּאָרְ בְּאָרְ בְּאָרְ בְּעָרְ בְּעָרְ בְּבָּרְ בִּיבְּי בְּאָרָ בְּאָרְ בְּעָרְ בְּבָּרְ בְּעָרְ בְּבָּרְ בְּעָרְ בְּבָּרְ בְּעָרְ בְּבָרְ בְּעָרְ בְּבָּרְ בְּבָּרְ בְּעָרְ בְּבָרְ בְּעָרְ בְּבָרְ בְּבָּרְ בְּבָּרְ בְּבָּרְ בְּבָרְ בְּבָּרְ בְּבָּרְ בְּבָּרְ בְּבָּרְ בְּבִיךְ בְּבְּרְ בְּבִיךְ בְּבָּרְ בְּבָּרְ בְּבָרְ בִּבְּרְ בְּבָרְ בְּבְּרְ בְּבָרְ בְּבָרְ בְּבָּרְ בְּבָרְ בְּבָּרְ בְּבְּרְ בְּבָרְ בְּבְּרְ בְּבְּרְ בְּבִיךְ בְּבָּרְ בְּבְּרְ בְּבְרְ בְּבְרְיִים בְּבְּיִיךְ בְּבְּרְ בְּבְרְ בְּבְרְ בְּבְרְ בְּבְרְ בְּבְרְ בְּבְיִר בְּבְּבְרְ בְּבְרְ בְּבְרְ בְּבְרְ בְּבְרְ בְבְּרְ בְּבְירְ בְּבְּרְ בְּבְירְ בְּבְּרְ בְּבְּרְ בְבְּרְ בְּבְּרְ בְּבְּרְ בְּבְיִר בְּבְּרְ בְבְּרְ בְבְיִי בְיִיבְיְם וְיצֵעלוֹ אַלְיבְבָת בְּבְי בְיִי בְיִיבְרָ בְּעָבְי בְיִיִירְ בְבִי בְיִי בְיִי בְייִי בְבִי בְיִי בְשִׁ בְּבְי בְיִי בְבִי בְיִי בְבִיי בְבִי בְּיִי בְּיִי בְיִי בְּיִי בְיִי בְּיִי בְּיִי בְיִי בְּיִי בְּיִי בְּבְי בִייִי בְבְייִי בְּבִיי בְבְּיִי בְּיִי בְּיִי בְּבְי בְיִי בְבְייִי בְבְייִי בְּיִי בְּיִי בְיִי בְיִי בְיִי בְיִי בְּיִיבְיבְייִי בְּיִיבְיבְּיבְייִי בְיִייְרְבְיבְייִים וְיִבְּבְיבְייִים וְיִבְּבְיבְייִים וְיבְבּבְייִים בְּבְיבְייִים וְיִבְבּבְי

מתנבאה כשהיא אחות אהרן. עד שלא נולד משה והיינו הנכיאה אחות אהרן שה תמר זה אין לו אלא לב אחד. כעין מוח יש בו כגון בעץ האגח והגפן, ואין לו אלא בעץ האמלעי הזקוף ועולה וגדל למעלה ולא במה. במכיומיו ומכברומיו וסובה מה:

דוד ואַנשיו ירדים לקראתה ותפגש אתם: שמואל א כה כ

על החמור ויורדת בסתר ההר בסתר ההר מן ההר מיבעי ליה אמר רבה בר שמואל על עסקי דם הבא מן הסתרים נמלה דם והראתה לו אמר לה וכי מראין דם בלילה אמרה לו וכי דנין דיני נפשות בלילה אמר לה